ARABEL 1991

Nieuwsbrief

Belgische

Arachnologische

Vereniging

6 (3)

Feuille de Contact

Société

Arachnologique

de Belgique

6 (3)

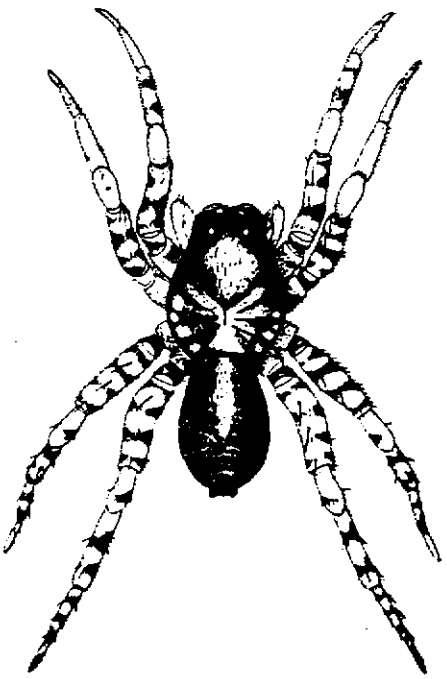

A.S.B.L. ARABEL V.Z.W.

Voorzitter/Président: Rudy Jocqué, Museum voor Midden-Afrika, 3080 Tervuren.

Ondervoorzitter/Vice-président: Jean-Pierre Maelfait, Instituut voor Natuurbehoud, Kiewitdreef 3, 3500 Hasselt.

Secretaris/Secrétaire: Léon Baert, Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, Vautierstraat 29, 1040 Brussel.

Penningmeester/Trésorier: Mark Alderweireldt, Muinkkaai 100, 9000 Gent. Rekening/Compte: 001-1662395-85, "Arabel-Gent".
Bibliothecaris/Bibliothécaire: Maurice Rancy, Institut royal des Sciences Naturelles de Belgique, rue Vautier, 29, 1040 Bruxelles.

Andere bureauleden/Autres membres: Robert Bosmans, Hendrik Segers.

Nieuwsbrief/Feuille de Contact: Jean-Pierre Maelfait, Kiewitdreef 3, 3500 Hasselt.

Leescommissie Nieuwsbrief/Comité de Lecture Feuille de Contact: M. Alderweireldt, L. Baert, R. Bosmans, J.-F. Hermanns, R. Jocqué, J. Kekenbosch, M. Ransy, H. Segers.

Dictyna major MENGE, 1869: terug van weggeweest

Koen Van Keer

Oxdonkstraat 14, 1880 Kapelle-op-den-Bos

Summary

On the 11th of July and the 3rd of August 1991, the author found an adult female of Dictyna major under a stone on the sandy plain of the "Bos van Aa" (Zemst). This is the first valid catch of this species for Belgium. Key words: Dictyna major, Zemst, Belgium.

Résumé

L'auteur a capturé le 11 Juillet en le 3 Août 1991, une femelle adulte de Dictyne major MENGE, 1869 sous une pierre sur la plaine sablonneuse du "Bos van Aa" à Zemst. Ceci est la première capture valable de cette espèce en Belgique. Mots- clés: Dictyne major, Zemst, Belgique.

Tijdens een wandeling op de opgespoten zandvlakte van het "Bos van Aa", waarvan mijn broer en ik reeds enkele jaren de spinnenfauna inventariseren (Van Keer & Van Keer, 1990), ontdekte ik bij het omkeren van een steen een volwassen wijfje van een *Dictyna* soort. De tekening op het abdomen kwam mij niet bekend voor, dus besloot ik het exemplaar mee naar huis te nemen. Na determinatie bleek het hier om *Dictyna major* MENGE, 1869 te gaan. Tot mijn verbazing constateerde ik dat deze soort niet in Bosmans & Maelfait (1986), maar wel in Kekenbosch *et al.* (1977) vermeld was. De reden waarom ze niet in Bosmans & Maelfait (1986) is opgenomen, is dat de melding van deze soort als behorende tot de Belgische fauna (Benoit, 1967) gebaseerd was op niet met zekerheid determineerbare juveniele exemplaren (Ransy & Baert, 1985).

Ik keerde terug naar de vindplaats, op zoek naar nog eventuele exemplaren ter bevestiging van het voorkomen van deze soort in dit gebied. Ik vond nog een adult wijfje op 3/8/91, weer onder een steen. Een opvallend verschil in vindplaats met de andere inheemse *Dictyna*'s, is dat *Dictyna major* zeer laag bij de grond voorkomt en dit meestal op zandbodem (Simon, 1914; Jones, 1984; Roberts, 1985). Een opvallend verschil in tekening op het abdomen is het driepuntig uiteinde van de zwarte middenband. *Dictyna major* lijkt een hoofdzakelijk noordelijke verspreiding te hebben en werd b.v. in Groot-Brittanië enkel in Schotland gevangen (Roberts, 1985). Verder schijnt ze voor te komen in Noord-Duitsland, de duinen van Nederland, in Denemarken en Groenland (Dahl, 1927). Volgens Simon (1914) komt de soort wellicht ook voor in de duinen van Noord-Frankrijk.

Referenties

Benoit, P.L.G. (1967). Citations d'araignées rares ou nouvelles pour la faune de Belgique. Bull. Annls Soc. r. Ent. Belg. 103: 77-81.

Bosmans, R. & Maelfait, J.-P. (1986). Herziene soortenlijst van de Belgische spinnen. Nwsbr. Belg. Arachnol. Ver. 3: 9-29.

Dahl., F. (1927). Die Tierwelt Deutschlands. Volume II. Gustav Fisher Verlag, Jena.

Jones, D. (1984). The country life guide to spiders. Hamlyn Publishing Group, Middlesex.

Kekenbosch, J., Bosmans, R. & Baert, L. (1977). Soortenlijst van de Belgische spinnen. Studiedocumenten K.B.I.N. 11: 1-23.

Ransy, M. & Baert, L. (1985). Catalogue des araignées de Belgique. Deuxième partie. Les Cribellates. Documents de Travails de l'I.r.Sc.n.B.: 1-24.

Roberts, M.J. (1985). The spiders of Great Britain and Ireland. Volume I. Harley Books, Colchester.

Simon, E. (1914). Les arachnides de France. Première partie. Mulo, Paris.

Van Keer, J. & Van Keer, K. (1990). Spinnenfauna van het bos van Aa te Zemst (Brabant). Nwsbr. Belg. Arachnol. Ver. 5(1): 21-27.

FAUNISTISCHE BIJDRAGE TOT DE KENNIS VAN DE ARANEOFAUNA VAN ENKELE WEINIG ONDERZOCHTE REGIO'S IN BELGIE

Deel 1. DE WESTHOEK EN HET ZUIDWESTVLAAMSE HEUVELLAND

Mark ALDERWEIRELDT (*), Konjev DESENDER (**), Jean-Pierre MAELFAIT (***) & Marc POLLET (****)

(*) Laboratorium voor Ecologie der Dieren, Zoögeografie en Natuurbehoud, K.L. Ledeganckstraat 35, B-9000 Gent
(**) Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, Afdeling Entomologie, Vautierstraat 29, B-1040 Brussel
(***) Instituut voor Natuurbehoud, Klewitdreef 3, B-3500 Hasselt
(****) I. Van Oostenrijkstraat 12, B-9052 Gent

INLEIDING

Het is duidelijk dat het faunistisch araneologisch onderzoek in België in de lift zit. Dit is niet in het minst te danken aan de vruchtbare samenwerking tussen professionele en amateurarachnologen binnen de Belgische Arachnologische Vereniging. Getuige daarvan zijn ongetwijfeld de catalogi van de Belgische spinnen die het laatste decennium, de ene na de andere, zijn verschenen (Alderweireldt & Maelfait, 1990; De Blauwe & Baert, 1981; Janssen & Baert, 1987; Ransy & Baert, 1985, 1987a, 1987b; Ransy *et al.*, 1990).

st	GEMEENTE	NADERE PLAATSBEPALING	UTM-hok
A	GELUVELD	Poezelhoek	DS93 en ES03 (*)
B	ZONNEBEKE	't Veld nabij Nonnebossen	DS93
C	DIKKEBUS	Dikkebusvijver	DS82
D	KEMMEL	Kemmelberg	DS82
E	VLAMERTINGE	Kemmelbeek	DS83
F	ELVERDINGE	Galgebossen	DS83
G	POPERINGE	Hellekatelbos	DS73
H	PROVEN	Domein Baron d'Udekem	DS73

(*) Het bemonsterde terrein wordt doorsneden door de hokgrens

Tabel 1.- Overzicht van de bemonsterde stations.

A	05.V.-02.VI.1989	4 bodemvallen
	05.V.-02.VI.1989	6 vliegenvallen
	02.VI.-10.VII.1989	2 bodemvallen
	02.VI.-10.VII.1989	3 vliegenvallen
	05.V.1989	handvangsten
	02.VI.1989	handvangsten
B	05.V.-02.VI.1989	2 bodemvallen
	02.VI.-10.VII.1989	2 bodemvallen
	05.V.1989	handvangsten
	02.VI.1989	handvangsten
C	05.V.-02.VI.1989	3 bodemvallen
	05.V.-02.VI.1989	1 vliegenval
	02.VI.-10.VII.1989	1 bodemval
	05.V.1989	handvangsten
	02.VI.1989	handvangsten
D	05.V.-02.VI.1989	3 bodemvallen
	05.V.-02.VI.1989	3 vliegenvallen
	02.VI.-10.VII.1989	3 bodemvallen
	02.VI.-10.VII.1989	3 vliegenvallen
	05.V.1989	handvangsten
	02.VI.1989	handvangsten
E	05.V.-02.VI.1989	3 bodemvallen
	02.VI.-10.VII.1989	2 bodemvallen
	05.V.1989	handvangsten
	02.VI.1989	handvangsten
F	05.V.-02.VI.1989	2 bodemvallen
	05.V.1989	handvangsten
	02.VI.1989	handvangsten
G	05.V.-02.VI.1989	3 bodemvallen
	05.V.-02.VI.1989	3 vliegenvallen
	02.VI.-10.VII.1989	4 bodemvallen
	02.VI.-10.VII.1989	3 vliegenvallen
	05.V.1989	handvangsten
	02.VI.1989	handvangsten
H	05.V.-02.VI.1989	4 bodemvallen
	05.V.-02.VI.1989	3 vliegenvallen
	02.VI.-10.VII.1989	4 bodemvallen
	05.V.1989	handvangsten
	02.VI.1989	handvangsten

Tabel 2.- Overzicht van de bemonsteringsdata en de toegepaste methodes.

In deze catalogi wordt een stand van zaken opgemaakt van de kennis van de verspreiding van de in België voorkomende spinnen. Hieruit blijkt dat een aantal regio's slecht op hun araneofauna zijn onderzocht. Daarom werden enkele korte termijn "survey's" opgestart met de bedoeling om snel en met een betrekkelijk kleine tijdsinvestering een idee te krijgen van de spinnesoorten die in deze gebieden voorkomen. Deze doelstelling is dus uitsluitend zuiver kwalitatief. Dit onderzoek loopt in nauwe samenwerking met een gelijkaardige studie naar de verspreiding van de loopkevers (Coleoptera, Carabidae) in België.

In dit eerste deel van een reeks bijdragen, waar over de resultaten van deze "survey's" zal gerapporteerd worden, wordt de aandacht gericht op enkele slecht onderzochte gebieden in het uiterste westen en zuiden van West-Vlaanderen. De U.T.M. 10x10 km hokken DS73, DS82, DS83, DS93 en ES03 werden onderzocht.

MATERIAAL EN METHODE

In elk U.T.M. hok werd, met behulp van stafkaarten (schaal 1:25000), gezocht naar potentieel interessante plaatsen waarbij erop gelet werd dat een zo groot mogelijke range aan habitattypes, die in het betreffende 10x10 km hok kunnen worden aangetroffen, in het onderzoek worden betrokken (nat en droog bos, nat en droog grasland, moerassige oever, akker, ...). Op die manier werden telkens twee gevarieerde stations per U.T.M. hok opgesteld.

In elk station werden bodemvallen geplaatst (diameter ongeveer 9 cm, 10% formol + detergent als fixatief). Op vele plaatsen werden daarenboven uitvoerig handvangsten gedaan en werden zogenaamde vliegenvallen opgesteld. Dit zijn kleine, witte potjes die 1 à 2 cm boven het bodemoppervlak worden geïnstalleerd (fixatief eveneens 10% formol + detergent). Dit soort valletjes trekt voornamelijk Diptera aan, maar er worden ook erg veel bodemoppervlakte-actieve ongewervelden mee gevangen (o.a. veel Lycosidae). Een overzicht van de bemonsterde stations, de bemonsteringsperiodes en de toegepaste methodes wordt gegeven in Tabellen 1 en 2.

RESULTATEN EN DISCUSSIE

Uiteraard lenen de gegevens zich in geen geval voor een kwantitatieve analyse. De bemonsteringsinspanning verschilt immers te sterk tussen de onderzochte stations. Daarom werden de opbrengsten van alle methodes en alle bemonsteringsdata per soort en per sexe samengenomen. De resultaten staan samengevat in Tabel 3.

Ondanks de korte bemonsteringsperiodes en de relatief lage bemonsteringsinspanning werden toch 2749 individuen van in totaal 105 spinnesoorten verzameld, verdeeld over 17 families. Dit is natuurlijk het gevolg van de diversiteit aan bemonsterde habitattypes. De volgende vangsten zijn vanuit faunistisch oogpunt vermeldenswaardig:

-*Lathys humilis*: tweede waarneming voor West-Vlaanderen; slechts van een twintigtal plaatsen in België gekend (Ransy & Baert, 1985).

-*Nigma flavescens*: derde waarneming voor West-Vlaanderen; deze soort is echter relatief algemeen in België (Ransy & Baert, 1985).

-*Segestria senoculata*: alhoewel relatief algemeen in België, toch nog maar de derde waarneming voor West-Vlaanderen (Ransy & Baert, 1987b).

-*Pardosa proxima*: deze soort heeft vermoedelijk haar areaal gedurende de laatste jaren in noordelijke richting uitgebreid. Dit is nu al de twaalfde waarneming voor België (Alderweireldt & Maelfait, 1990, aangevuld met recentere gegevens). Acht daarvan dateren van de laatste tien jaar!

-*Microlinyphia impigra*: dit is een zeldzame soort van voedselrijke, moerassige terreinen (cf. Decleer, 1988).

-*Saloca diceros*: dit is de vierde waarneming voor West- Vlaanderen van deze zeldzame spin (cf. Pollet & Hublé, 1987).

REFERENTIES

ALDERWEIRELDT, M. & MAELFAIT, J.-P., 1990. Catalogus van de spinnen van België. Deel VII. Lycosidae. Studiedocumenten van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, 61 : 1- 92.

DE BLAUWE, R. & BAERT, L., 1981. Catalogue des araignées de Belgique. Première partie. Famille des Agelenidae. Bulletin de l'Institut royal des Sciences naturelles de Belgique, 53 (1) : 1-37.

DECLEER, K., 1988. De spinnenfauna van het Blankaart-moeras (Woumen, West-Vlaanderen) : soortensamenstelling, fenologisch onderzoek en ecologisch onderzoek in funktie van het natuurbeheer. Nwsbr. Belg. Arachnol. Ver., 8 : 5-26.

JANSSEN, M. & BAERT, L., 1987. Catalogus van de spinnen van België. Deel IV. Salticidae. Studiedocumenten van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, 43 : 1-32.

POLLET, M. & HUBLE, J. (1987). De verspreiding van de spinnenfauna in het bos van Wijnendale (West-Vlaanderen). Nwsbr. Belg. Arachnol. Ver., 6 : 28-36.

RANSY, M. & BAERT, L., 1985. Catalogus van de spinnen van België. Deel II. Cribellatae. Studiedocumenten van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, 25 : 1-23.

RANSY, M. & BAERT, L., 1987a. Catalogue des araignées de Belgique. Troisième partie. Les Araneidae. Documents de Travail de l'Institut royal des Sciences naturelles de Belgique, 36 : 1- 41.

RANSY, M. & BAERT, L., 1987b. Catalogue des araignées de Belgique. Cinquième partie. Anyphaenidae, Argyronetidae, Atypidae, Dysderidae, Mimetidae, Nesticidae, Oonopidae, Oxyopidae, Pholcidae, Pisauridae, Scytodidae, Segestriidae, Eusparassidae, Zodariidae, Zoridae. Documents de Travail de l'Institut royal des Sciences naturelles de Belgique, 46 : 1-25.

RANSY, M., KEKENBOSCH, J. & BAERT, L., 1990. Catalogue des araignées de Belgique. Partie VI. Clubionidae et Liocranidae. Documents de Travail de l'Institut royal des Sciences naturelles de Belgique, 57 : 1-30.

FAMILIE	SOORT	A		B		C		D		E		F		G		H		TOT	
		♂	♀	♂	♀	♂	♀	♂	♀	♂	♀	♂	♀	♂	♀	♂	♀	♂	♀
AGELENIDAE	Tegenaria picta	-	-	1	-	3	1	-	-	1	1	-	-	2	-	2	-	9	2
ANYPHAENIDAE	Anyphaena accentuata	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	3	0
ARANEIDAE	Larinioides cornutus	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
CLUBIONIDAE	Clubiona compta	-	-	1	1	-	-	2	1	-	-	-	-	1	-	-	-	4	2
CLUBIONIDAE	Clubiona lutescens	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	1	1
CLUBIONIDAE	Clubiona neglecta	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	3	0
CLUBIONIDAE	Clubiona phragmitis	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	1
CLUBIONIDAE	Clubiona reclusa	3	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	7	0
CLUBIONIDAE	Clubiona terrestris	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	1
CLUBIONIDAE	Cluniona brevipes	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0
CLUBIONIDAE	Phrurolithus festivus	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0
DICTYNIDAE	Lathys humilis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	0
DICTYNIDAE	Nigma flavescens	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	0
GNAPHOSIDAE	Micaria pulicaria	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	0
HAHNIIDAE	Antistea elegans	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	3
HAHNIIDAE	Hahnia montana	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0
LINYPHIIDAE	Agyneta conigera	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	0
LINYPHIIDAE	Agyneta decora	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
LINYPHIIDAE	Agyneta subtilis	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	-	-	-	15	0
LINYPHIIDAE	Baryphyma pratensis	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0
LINYPHIIDAE	Bathyphantes gracilis	13	12	-	1	2	1	-	-	-	1	-	-	-	-	10	4	25	19
LINYPHIIDAE	Bathyphantes parvulus	7	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	8	1
LINYPHIIDAE	Ceratinella brevis	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	0
LINYPHIIDAE	Ceratinella scabrosa	-	-	-	-	12	1	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	16	1
LINYPHIIDAE	Dicymbium nigrum	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3	3	5
LINYPHIIDAE	Dicymbium nigrum/brevisetosum	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	0	6
LINYPHIIDAE	Diplocephalus cristatus	-	-	-	-	-	1	-	-	1	4	-	-	-	-	-	-	1	5
LINYPHIIDAE	Diplocephalus latifrons	-	-	-	-	-	-	51	10	-	-	-	-	-	-	-	-	51	10
LINYPHIIDAE	Diplocephalus permixtus	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	4	1
LINYPHIIDAE	Diplocephalus picinus	-	-	6	-	-	-	138	10	-	-	42	4	59	2	1	2	246	18
LINYPHIIDAE	Diplostyla concolor	1	1	-	-	10	7	-	-	1	1	-	-	-	-	1	8	13	17
LINYPHIIDAE	Dismodicus bifrons	11	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	5
LINYPHIIDAE	Erigone atra	22	2	-	-	-	-	-	1	13	-	-	-	-	1	13	-	48	4
LINYPHIIDAE	Erigone dentipalpis	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	16	2	19	2
LINYPHIIDAE	Erigone vagans	1	-	-	6	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	4	4	7	11
LINYPHIIDAE	Gnathonarium dentatum	8	3	-	-	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	10	7
LINYPHIIDAE	Gonatium rubellum	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	3
LINYPHIIDAE	Gongylidiellum vivum	42	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	43	2
LINYPHIIDAE	Gongylidium rufipes	-	-	4	3	-	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	4	6
LINYPHIIDAE	Hypomma bituberculatum	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0
LINYPHIIDAE	Lepthyphantes cristatus	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	0	7
LINYPHIIDAE	Lepthyphantes ericaeus	5	4	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	5	5
LINYPHIIDAE	Lepthyphantes flavipes	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0
LINYPHIIDAE	Lepthyphantes mengei	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1	4	1
LINYPHIIDAE	Lepthyphantes pallidus	1	-	1	-	2	1	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	7	1
LINYPHIIDAE	Lepthyphantes tenuis	8	5	1	1	6	3	2	1	1	2	-	2	2	3	2	4	22	21
LINYPHIIDAE	Lepthyphantes zimmermani	1	-	9	1	-	-	26	5	-	-	7	6	7	4	-	-	50	16
LINYPHIIDAE	Linyphia clathrata	-	-	1	-	3	3	-	1	-	-	-	-	1	-	1	-	6	4
LINYPHIIDAE	Linyphia hortensis	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	2	1
LINYPHIIDAE	Macrargus rufus	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	0	2
LINYPHIIDAE	Maso sundevalli	-	-	-	-	7	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2	-	11	0

Tabel 1.- Totale vangstaantallen (MM, WW) per station over de gehele bemonsteringsperiode.

		A		B		C		D		E		F		G		K		TOT	
LINYPHIIDAE	Meioneta saxatilis	1	-	5	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	9	-	16	0
LINYPHIIDAE	Micrargus herbigradus	-	-	13	2	3	-	10	-	3	-	2	-	1	-	4	-	36	2
LINYPHIIDAE	Micrargus subaequalis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	0
LINYPHIIDAE	Microlinyphia impigra	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0
LINYPHIIDAE	Microneta viaria	-	-	-	2	1	-	1	-	-	-	1	1	4	-	-	-	7	3
LINYPHIIDAE	Monocephalus fuscipes	-	-	-	1	-	-	1	4	-	-	-	1	-	-	-	-	1	6
LINYPHIIDAE	Oedothorax agrestis	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	0
LINYPHIIDAE	Oedothorax apicatus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	0
LINYPHIIDAE	Oedothorax fuscus	5	54	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	2	13	9	68
LINYPHIIDAE	Oedothorax retusus	17	23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	18	23
LINYPHIIDAE	Pocadicnemis juncea	4	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	3	-	8	0
LINYPHIIDAE	Porrhomma pygmaeum	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	1
LINYPHIIDAE	Saaristoa abnormis	1	-	2	-	4	1	1	-	-	-	3	-	-	-	3	-	14	1
LINYPHIIDAE	Saloca diceros	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	0
LINYPHIIDAE	Tallusia experta	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	3
LINYPHIIDAE	Tiso vagans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	0
LINYPHIIDAE	Troxochrus scabriculus	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	1	-	2	2
LINYPHIIDAE	Walckenaeria acuminata	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	0	4
LINYPHIIDAE	Walckenaeria atrotibialis	2	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	3	-	7	1
LINYPHIIDAE	Walckenaeria fugax	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0
LINYPHIIDAE	Walckenaeria nudipalpis	-	4	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	0	7
LINYPHIIDAE	Walckenaeria unicornis	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1
LIOCRANIDAE	Agroeca brunnea	-	-	3	7	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	3	9
LYCOSIDAE	Alopecosa pulverulenta	23	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	29	4	53	5
LYCOSIDAE	Arctosa leopardus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	5	0
LYCOSIDAE	Pardosa amentata	99	43	14	3	20	4	4	-	115	34	-	1	-	3	89	19	341	107
LYCOSIDAE	Pardosa nigriceps	43	6	-	-	-	-	-	-	6	5	-	-	-	-	-	-	49	11
LYCOSIDAE	Pardosa pelustris	52	10	-	-	-	-	-	-	12	1	-	-	-	-	2	-	66	11
LYCOSIDAE	Pardosa proxima	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	1	7	1
LYCOSIDAE	Pardosa pullata	129	40	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	132	41
LYCOSIDAE	Pirata hygrophilus	36	16	154	31	-	-	-	-	-	-	2	4	143	22	38	13	373	86
LYCOSIDAE	Pirata latitans	22	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17	2	39	3
LYCOSIDAE	Pirata piraticus	40	7	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	40	8
LYCOSIDAE	Trochosa ruricola	10	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	11	4
LYCOSIDAE	Trochosa terricola	1	-	1	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	4	8	6	10
METIDAE	Meta mengei	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	3	7	6	-	-	11	9
METIDAE	Meta segmentata	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3	-	-	3	3
METIDIAE	Meta merianae	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	0
MIMETIDAE	Ero cambridgei	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	1
MIMETIDAE	Ero furcata	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0
PHILODROMIDAE	Philodromus dispar	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0
SEGESTRIIDAE	Segestria senoculata	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0
TETRAGNATHIDAE	Pachygnatha clercki	17	13	-	-	2	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	19	16
TETRAGNATHIDAE	Pachygnatha degeeri	14	2	-	-	1	-	-	-	5	-	-	-	-	-	13	3	33	5
TETRAGNATHIDAE	Pachygnatha listeri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	0	1
TETRAGNATHIDAE	Tetragnatha montana	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	0
THERIDIIDAE	Anelosimus vittatus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	0
THERIDIIDAE	Enoplognatha ovata	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0
THERIDIIDAE	Robertus lividus	-	-	3	4	4	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	8	5
THERIDIIDAE	Theridion pallens	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0
THOMISIDAE	Oxyptila praticola	-	-	4	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	2
THOMISIDAE	Oxyptila trux	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	10	-	11	0
THOMISIDAE	Xysticus cristatus	59	3	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	61	3
THOMISIDAE	Xysticus ulmi	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	4	0

Tabel 1 (vervolg).- Totale vangstaantallen (MM, WW) per station (vervolg).

FAUNISTISCHE BIJDRAGE TOT DE KENNIS VAN DE ARANEOFAUNA VAN ENKELE WEINIG ONDERZOCHTE REGIO'S IN BELGIE.

Deel 2. TIELT, WAREGEM EN HET NOORDEN VAN HENEGOUWEN

Mark ALDERWEIRELDT (*), Jean-Pierre MAELFAIT (**), Konjev DESENDER (***) & Marc POLLET (****)

(*) Laboratorium voor Ecologie der Dieren, Zoögeografie en Natuurbehoud, K.L. Ledeganckstraat 35, B-9000 GENT
(**) Instituut voor Natuurbehoud, Kiewitdreef 3, B-3500 HASSELT
(***) Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, Afdeling Entomologie, Vautierstraat 29, B-1040 BRUSSEL
(****) I. Van Oostenrijkstraat 12, B-9052 GENT

INLEIDING

In een eerste faunistische bijdrage werd gerapporteerd over de spinnenfauna van enkele slecht onderzochte gebieden in het uiterste westen en het zuidelijke heuvelland van West-Vlaanderen (Alderweireldt *et al.*, 1991). Voor meer details omtrent de motivatie en het kader van dit faunistisch onderzoek wordt daar dan ook naar verwezen.

st	GEMEENTE	NADERE PLAATSBEPALING	UTM-hok
A	TIELT	langs spoorweg	ES24
B	WAREGEM	uitloper Spitaelsbossen	ES33
C	ANZEGEM	Bouvelobos	ES33
D	ELSEGEM	Oude Schelde-arm	ES33
E	OBIGNIES	Oude spoorwegberm	ES21
F	OBIGNIES-ESQUELINES	Oude Schelde-arm	ES21
G	MONT-SAINT-AUBERT		ES21
H	CORDES	Bos van Cordes	ES31
I	DERGNEAU	natte Canada-aanplant	ES31

Tabel 1.- Overzicht van de bemonsterde stations.

In dit tweede deel worden de resultaten gepresenteerd van een faunistisch, korte termijn onderzoek op enkele andere plaatsen in West-Vlaanderen en het noorden van Henegouwen. Uit de catalogi van de spinnen van België kan men afleiden dat deze regio's araneologisch minder goed gekend zijn (zie Alderweireldt & Maelfait, 1990; De Blauwe & Baert, 1981; Janssen & Baert, 1987; Ransy & Baert, 1985, 1987a, 1987b; Ransy *et al.*, 1990).

In deze bijdrage worden de U.T.M. 10x10 km hokken ES21, ES24, ES31 en ES33 behandeld.

MATERIAAL EN METHODE

In elk U.T.M. hok werd, met behulp van stafkaarten (schaal 1:25000), gezocht naar potentieel interessante plaatsen waarbij erop gelet werd dat een zo groot mogelijke range aan habitattypes, die in het betreffende 10x10 km hok kunnen worden aangetroffen, in het onderzoek worden betrokken (nat en droog bos, nat en droog grasland, moerassige oever, akker, ...). Op die manier werden telkens twee gevarieerde stations per U.T.M. hok opgesteld.

A	12.V.-09.VI.1989	3 bodemvallen	F	19.V.-09.VI.1989	2 bodemvallen
	09.VI.-10.VII.1989	2 bodemvallen		09.VI.-10.VII.1989	2 bodemvallen
	12.V.1989	handvangsten		12.V.1989	handvangsten
	09.VI.1989	handvangsten		09.VI.1989	handvangsten
B	19.V.-09.VI.1989	3 bodemvallen	G	19.V.-09.VI.1989	2 bodemvallen
	09.VI.-10.VII.1989	2 bodemvallen		09.VI.-10.VII.1989	2 bodemvallen
	12.V.1989	handvangsten		12.V.1989	handvangsten
	09.VI.1989	handvangsten		09.VI.1989	handvangsten
C	19.V.-09.VI.1989	2 bodemvallen	H	19.V.-09.VI.1989	2 bodemvallen
	09.VI.-10.VII.1989	1 bodemval		09.VI.-10.VII.1989	2 bodemvallen
	12.V.1989	handvangsten		12.V.1989	handvangsten
	09.VI.1989	handvangsten		09.VI.1989	handvangsten
D	19.V.-09.VI.1989	2 bodemvallen	I	19.V.-09.VI.1989	3 bodemvallen
	09.VI.-10.VII.1989	2 bodemvallen		09.VI.-10.VII.1989	2 bodemvallen
	12.V.1989	handvangsten		12.V.1989	handvangsten
	09.VI.1989	handvangsten		09.VI.1989	handvangsten
E	19.V.-09.VI.1989	1 bodemval			
	09.VI.-10.VII.1989	2 bodemvallen			
	12.V.1989	handvangsten			
	09.VI.1989	handvangsten			

Tabel 2. Overzicht van de bemonsteringsdata en de toegepaste methodes.

Er werd gewerkt met bodemvallen en handvangsten. Voor details omtrent de gebruikte methodiek verwijzen we volledig naar Alderweireldt *et al.* (1991). Overzichten

van de bemonsterde stations, de bemonsteringsdata en de toegepaste methodes worden gegeven in Tabellen 1 en 2.

RESULTATEN EN DISCUSSIE

De gegevens lenen zich in geen geval voor een kwantitatieve analyse. De bemonsteringsinspanning verschilt immers te sterk tussen de onderzochte stations. Daarom werden de opbrengsten van alle methodes en alle bemonsteringsdata per soort en per sexe samengenomen. De resultaten staan samengevat in Tabel 3.

Ondanks de korte bemonsteringsperiodes en de relatief lage bemonsteringsinspanning werden toch 1953 individuen van in totaal 86 spinnesoorten verzameld, verdeeld over 14 families. Dit is natuurlijk het gevolg van de diversiteit aan bemonsterde habitattypes. Bijna alle soorten zijn algemeen tot zeer algemeen te noemen. Enkel de vangst van *Textrix denticulata* is vanuit faunistisch oogpunt vermeldenswaardig. Merkwaardig genoeg vermelden De Blauwe & Baert (1981) slechts 18 Belgische waarnemingen van deze soort. De meeste daarvan dateren van de vorige eeuw! Er zijn maar vijf recentere waarnemingen bekend. De hier vermelde vondst is de tweede voor de provincie Henegouwen. Naar onze mening is de verspreiding van deze soort echter zeer slecht gekend en vermoedelijk is *Textrix denticulata* algemener dan uit de huidige lijst met waarnemingen valt af te leiden. Het is immers een soort die moeilijk met bodemvallen wordt verzameld. Verder faunistisch onderzoek dringt zich hier op.

REFERENTIE

ALDERWEIRELDT, M., DESENDER, K., MAELFAIT, J.-P. & POLLET, M. (1991). Faunistische bijdrage tot de kennis van de araneofauna van enkele weinig onderzochte regio's in België. Deel 1. De Westhoek en het Zuidwestvlaamse heuvelland. Nwsbr. Belg. Arachnol. Ver. 6(3): 2-5.

ALDERWEIRELDT, M. & MAELFAIT, J.-P., 1990. Catalogus van de spinnen van België. Deel VII. Lycosidae. Studiedocumenten van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, 61 : 1- 92.

DE BLAUWE, R. & BAERT, L. (1981). Catalogue des araignées de Belgique. Première partie. Famille des Agelenidae. Bulletin de l'Institut royal des Sciences naturelles de Belgique, 53 (1) : 1-37.

JANSSEN, M. & BAERT, L. (1987). Catalogus van de spinnen van België. Deel IV. Salticidae. Studiedocumenten van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, 43 : 1-32.

RANSY, M. & BAERT, L. (1985). Catalogus van de spinnen van België. Deel II. Cribellatae. Studiedocumenten van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, 25 : 1-23.

RANSY, M. & BAERT, L. (1987a). Catalogue des araignées de Belgique. Troisième partie. Les Araneidae. Documents de Travail de l'Institut royal des Sciences naturelles de Belgique, 36 : 1- 41.

RANSY, M. & BAERT, L. (1987b). Catalogue des araignées de Belgique. Cinquième partie. Anyphaenidae, Argyronetidae, Atypidae, Dysderidae, Mimetidae, Nesticidae, Oonopidae, Oxyopidae, Pholcidae, Pisauridae, Scytodidae, Segestriidae, Eusparassidae, Zodariidae, Zoridae. Documents de Travail de l'Institut royal des Sciences naturelles de Belgique, 46 : 1-25.

RANSY, M., KEKENBOSCH, J. & BAERT, L. (1990). Catalogue des araignées de Belgique. Partie VI. Clubionidae et Liocranidae. Documents de Travail de l'Institut royal des Sciences naturelles de Belgique, 57 : 1-3.

FAMILIE	SOORT	A		B		C		D		E		F		G		H		I		TOT	
		♂	♀	♂	♀	♂	♀	♂	♀	♂	♀	♂	♀	♂	♀	♂	♀	♂	♀	♂	♀
AGELENIDAE	Histopona torpida	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	1	-	-	-	5	0
AGELENIDAE	Tegenaria picta	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	4	0
AGELENIDAE	Textrix denticulata	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	0
ARANEIDAE	Araniella opistographa	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0
CLUBIONIDAE	Clubiona compta	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2	1
CLUBIONIDAE	Clubiona lutescens	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	4	1
CLUBIONIDAE	Clubiona phragmitis	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
CLUBIONIDAE	Clubiona reclusa	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2
CLUBIONIDAE	Clubiona terrestris	-	-	-	1	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	2
DICTYNIDAE	Dictyna uncinata	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	0
DYSDERIDAE	Dysdera erythrina	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0
GNAPHOSIDAE	Drassodes lapidosus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
GNAPHOSIDAE	Drassyllus pusillus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	0
HAHNIIDAE	Antistea elegans	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	21	-	-	-	-	-	-	-	22
LINYPHIIDAE	Agyneta conigera	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2	0
LINYPHIIDAE	Agyneta decora	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0
LINYPHIIDAE	Agyneta ramosa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	-	-	-	-	-	9	0
LINYPHIIDAE	Bathyphantes approximatus	-	-	-	1	-	-	12	4	-	-	33	16	-	-	-	-	-	-	45	21
LINYPHIIDAE	Bathyphantes gracilis	-	-	2	1	2	1	9	1	-	-	23	21	1	-	2	1	10	5	49	30
LINYPHIIDAE	Bathyphantes nigrinus	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
LINYPHIIDAE	Bathyphantes parvulus	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	2	2
LINYPHIIDAE	Ceratinella scabrosa	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	3	0
LINYPHIIDAE	Dicymbium nigrum/brevisetosum	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
LINYPHIIDAE	Dicymbium tibiale	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1	1	-	6	1
LINYPHIIDAE	Diplocephalus latifrons	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	1	4	-	9	1
LINYPHIIDAE	Diplocephalus permixtus	-	-	6	2	-	-	11	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17	5
LINYPHIIDAE	Diplocephalus picinus	-	-	5	-	18	3	-	-	-	-	1	-	3	-	-	-	5	-	32	3
LINYPHIIDAE	Diplostyla concolor	-	-	-	-	7	4	-	-	-	-	2	2	2	1	-	1	20	9	31	17
LINYPHIIDAE	Dismodicus bifrons	-	-	1	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2
LINYPHIIDAE	Donacochara speciosa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2
LINYPHIIDAE	Erigone atra	-	-	-	-	2	-	42	-	1	-	13	2	-	-	21	1	112	8	191	11
LINYPHIIDAE	Erigone dentipalpis	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	5	-	9	1	22	1
LINYPHIIDAE	Erigonidium graminicola	1	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	39	5
LINYPHIIDAE	Gnathonarium dentatum	-	-	-	-	-	-	54	12	-	-	71	40	-	-	-	-	-	-	125	52
LINYPHIIDAE	Gongylidiellum vivum	-	-	11	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	1
LINYPHIIDAE	Gongylidium rufipes	-	8	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	10
LINYPHIIDAE	Hypomma bituberculatum	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	2	-	-	-	-	1	-	1	7
LINYPHIIDAE	Lepthyphantes ericaeus	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	3	0
LINYPHIIDAE	Lepthyphantes flavipes	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0
LINYPHIIDAE	Bathyphantes approximatus	-	-	-	1	-	-	12	4	-	-	33	16	-	-	-	-	-	-	45	21
LINYPHIIDAE	Bathyphantes gracilis	-	-	2	1	2	1	9	1	-	-	23	21	1	-	2	1	10	5	49	30
LINYPHIIDAE	Bathyphantes nigrinus	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
LINYPHIIDAE	Bathyphantes parvulus	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	2	2
LINYPHIIDAE	Ceratinella scabrosa	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	3	0
LINYPHIIDAE	Dicymbium nigrum/brevisetosum	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	1
LINYPHIIDAE	Dicymbium tibiale	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1	1	-	6	1
LINYPHIIDAE	Diplocephalus latifrons	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	1	4	-	9	1
LINYPHIIDAE	Diplocephalus permixtus	-	-	6	2	-	-	11	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17	5
LINYPHIIDAE	Diplocephalus picinus	-	-	5	-	18	3	-	-	-	-	1	-	3	-	-	-	5	-	32	3
LINYPHIIDAE	Diplostyla concolor	-	-	-	-	7	4	-	-	-	-	2	2	2	1	-	1	20	9	31	17
LINYPHIIDAE	Dismodicus bifrons	-	-	1	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2
LINYPHIIDAE	Donacochara speciosa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	0	2
LINYPHIIDAE	Erigone atra	-	-	-	-	2	-	42	-	1	-	13	2	-	-	21	1	112	8	191	11
LINYPHIIDAE	Erigone dentipalpis	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	5	-	9	1	22	1
LINYPHIIDAE	Erigonidium graminicola	1	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	0
LINYPHIIDAE	Gnathonarium dentatum	-	-	-	-	-	-	54	12	-	-	71	40	-	-	-	-	-	-	125	52
LINYPHIIDAE	Gongylidiellum vivum	-	-	11	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	1
LINYPHIIDAE	Gongylidium rufipes	-	8	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	0	10
LINYPHIIDAE	Hypomma bituberculatum	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	2	-	-	-	-	1	-	1	7
LINYPHIIDAE	Lepthyphantes ericaeus	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	3	0
LINYPHIIDAE	Lepthyphantes flavipes	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0
LINYPHIIDAE	Lepthyphantes pallidus	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	2	-	-	-	-	-	-	5	2
LINYPHIIDAE	Lepthyphantes tenuis	1	-	-	-	7	5	-	-	-	-	3	1	3	1	4	4	6	5	24	16
LINYPHIIDAE	Lepthyphantes zimmermanni	4	1	-	-	4	-	-	-	1	-	-	-	11	8	6	4	-	-	26	13
LINYPHIIDAE	Linyphia clathrata	2	1	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	7	1
LINYPHIIDAE	Linyphia hortensis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1	1
LINYPHIIDAE	Maso sundevalli	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	3	0
LINYPHIIDAE	Meioneta rurestris	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	0	1
LINYPHIIDAE	Meioneta saxatilis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	3	-	-	11	3
LINYPHIIDAE	Micrargus herbigradus	40	5	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	8	-	3	1	-	-	52	6
LINYPHIIDAE	Microneta viaria	5	4	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	9	4
LINYPHIIDAE	Milleriana inerrans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	2	1	3	1
LINYPHIIDAE	Monocephalus fuscipes	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	-	5	0
LINYPHIIDAE	Oedothorax agrestis	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	3	0
LINYPHIIDAE	Oedothorax apicatus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	7	4	8	4
LINYPHIIDAE	Oedothorax fuscus	-	-	-	-	-	-	1	4	-	-	-	-	1	-	1	1	7	5	10	10
LINYPHIIDAE	Oedothorax gibbosus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	2	0
LINYPHIIDAE	Oedothorax retusus	-	-	3	1	-	-	9	10	-	-	-	-	-	-	2	2	10	2	24	15
LINYPHIIDAE	Pocadicnemis juncea	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	3	-	1	-	4	1
LINYPHIIDAE	Prinerigone vagans	-	-	-	-	-	-	28	3	-	-	4	2	-	-	-	-	7	-	39	5
LINYPHIIDAE	Saaristoa abnormis	1	-	1	-	3	1	2	-	-	-	-	-	8	-	2	1	-	-	17	2
LINYPHIIDAE	Tiso vagans	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0
LINYPHIIDAE	Troxochrus scabriculus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	0	1
LINYPHIIDAE	Walckenaeria acuminata	-	6	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	0	11
LINYPHIIDAE	Walckenaeria atrotibialis	3	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	6	1
LINYPHIIDAE	Walckenaeria cuculata	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	3
LINYPHIIDAE	Walckenaeria nudipalpis	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0	4

Tabel 3.- Totale vangstaantallen (MM, WW) per station over de gehele bemonsteringsperiode.

Enkele opmerkingen over vroeger van België geciteerde spinnen, waarvan het voorkomen in ons land twijfelachtig is of dient bevestigd te worden.

Robert Bosmans

Laboratorium voor Ecologie der Dieren, Zoögeografie en Natuurbehoud Ledeganckstraat 35, B-9000 Gent.

Summary

In 1977, records of 82 species previously cited as belonging to the Belgian fauna were more or less doubtful or had to be confirmed, as no material of them existed in our collections. Since then, this list is reduced to 31 species. Key words: spiders, Belgian fauna.

Résumé

En 1977, des citatations de 82 espèces appartenant à la faune belge étaient plus ou moins douteuses ou à confirmer, puisqu'aucun matériel n'était conservé dans nos collections. Depuis lors, ce nombre est reduit jusqu'à 31 espèces. Mots-clés: araignées, faune de Belgique.

Kekenbosch, Bosmans & Baert (1977) citeren in hun catalogus van de Belgische spinnen 613 soorten. Alle literatuur betreffende de Belgische spinnenfauna werd daarvoor door hen geconsulteerd. Van vele van deze soorten bleek echter geen materiaal in de collecties aanwezig te zijn, vooral dan van de door Becker (1886) geciteerde soorten. Er kan dan ook niet nagegeaan worden of deze citaties inderdaad correct zijn.

In totaal betreft het hier niet minder dan 82 soorten, namelijk:

Eresus niger PETAGNA, *Amaurobius claustrarius* (HAHN), *Amaurobius erberi* (KEYSERLING), *Dictyna major* MENGE, *Lathys stigmatisata* (MENGE), *Uloborus walckenaerius* LATREILLE, *Zodarion gallicum* SIMON, *Segestria florentina* (ROSSI), *Cheiracanthium punctuorium* (VILLERS), *Poecilochroa conspicua* (L.KOCH), *Gnaphosa lucifuga* (WALCKENAER), *Zelotes longipes* (L.KOCH), *Drasyllus pusillus* (C.L.KOCH) (*), *Coriachne depressa* (C.L. KOCH), *Heriaeus hirtus* (WALCKENAER), *Oxyptila sanctuaria* (O.P.-CAMBRIDGE), *Thomisus onustus* WALCKENAER, *Xysticus luctator* L.KOCH, *Xysticus robustus* (HAHN), *Xysticus striatipes* (L.KOCH), *Aelurillus festivus* (C.L.KOCH), *Dendryphantes nidicolens* (WALCKENAER), *Dendryphantes rudis* (SUNDEVALL), *Euophrys erratica* (WALCKENAER), *Evarcha laetabunda* (C.L.KOCH) (*), *Heliphanes dubius* C.L.KOCH, *Leptorchestes berolinensis* (C.L.KOCH), *Pseudicius encarpatus* (WALCKENAER), *Oxyopes heterophtalmus* LATREILLE, *Oxyopes lineatus* LATREILLE, *Alopecosa cursor* (HAHN), *Arctosa cinerea* (FABRICIUS), *Pardosa bifasciata* (C.L.KOCH), *Tricca lutetiana* (SIMON), *Trochosa robusta* (SIMON), *Coelotes inermis* (L. KOCH) (*), *Tegenaria campestris* C.L.KOCH, *Tegenaria pagana urbana* SIMON, *Tegenaria saeva* BLACKWALL, *Cybaeus angustiarum* L.KOCH, *Argyroneta aquatica* CLERCK, *Anelosimus pulchellus* (WALCKENAER), *Anelosimus vittatus* (C.L.KOCH) (*), *Dipoena melanogaster* (C.L.KOCH), *Steatoda albomaculata* (DE GEER), *Steatoda bipunctata* (LINNAEUS) (*), *Steatoda phalerata* (PANZER)(*), *Steatoda triangulosa* (WALCKENAER), *Theridion instabile* O.P.-CAMBRIDGE (*), *Theridion pinastri* L. KOCH, *Theridion simile* C. L. KOCH (*), *Gibbaranea bituberculata* (WALCKENAER), *Larinioides patagiatus* (CLERCK), *Atea triguttata* (FABRICIUS) (*), *Cyclosa oculata* (LATOUCHE), *Singa nitidula* C.L. KOCH, *Zygiella atrica* (C.L. KOCH), *Zygiella stroemi* (THORELL), *Cnephalocotes obscurus* (BLACKWALL) (*), *Donacochara speciosa* (THORELL) (*), *Erigonoplus globipes* (C.L KOCH), *Microctenonyx subitaneus* (O.P.-CAMBRIDGE) (*), *Micrargus laudatus* (O.P.-CAMBRIDGE), *Minicia marginella* (WIDER) (*), *Moebelia penicellata* (WESTRING) (*), *Nematogmus sanguinolentus* (WALCKENAER), *Pelecopsis elongata* (WIDER), *Pelecopsis paralella* (WIDER) (*), *Silometopus elegans* (O.P.-CAMBRIDGE),

Trematocephalus cristatus (WIDER) (*), *Trichoncus saxicola* (O.P.- CAMBRIDGE) (*), *Walckenaeria furcillata* (MENGE) (*), *Bathyphantes vitiger* SIMON, *Centromerus leruthi* FAGE, *Centromerus pabulator* (O.P.-CAMBRIDGE) (*), *Frontinellina frutetorum* (C.L.KOCH), *Kaestneria dorsalis* (WIDER) (*), *Labulla thoracica* (WIDER), *Lepthyphantes simoni* CHYZER & KULCZYNSKI, *Lepthyphantes mughi* (FICKERT), *Lepthyphantes papalis* SIMON, *Lepthyphantes zebrinus* MENGE.

Van de met (*) gemerkte soorten werden door Bosmans (1978) reeds nieuwe vangsten geciteerd.

Door recent intensief onderzoek naar de verspreiding van de Belgische spinnen konden veel soorten van deze lijst geschrapt worden. Vooral het publiceren van catalogi van families van Belgische spinnen heeft hiertoe bijgedragen. Hieronder wordt chronologisch behandeld welke soorten het betreft.

Reeds in 1977 citeerde Jocqué een drietal herondekte soorten, namelijk *Oxyptila sanctuaria* en *Thomisus onustus* van Kalmthout en *Theridion pinastri* van Virelles.

In 1978 wees ik voor de eerste keer op dit probleem en kon ik aan de hand van recent verzameld materiaal het voorkomen van 20 soorten in ons land bevestigen. Zoals reeds vermeld betreft het de soorten die hierboven met een sterretje zijn aangeduid.

Via vangsten in de Hautes Fagnes te Robertville bevestigen Baert & Kekenbosch (1978) het voorkomen van *Silometopus elegans*, terwijl Kekenbosch *et al.* (1978) *Steatoda albomaculata* van Fouches in Belgisch Luxemburg vermelden.

Bosmans & Janssen (1979) melden vervolgens recente waarnemingen van *Coriachne depressa* en *Dendryphantes rudis* te Bree, terwijl Janssen (1979) *Larinoides patagiatus* van het Stamprooierbroek vermeldt.

Sinds 1981 worden gedetailleerde verspreidingskaarten gepubliceerd van de Belgische spinnen. In de eerste ervan over de Agelenidae vermelden De Blauwe & Baert (1981) dat *Tegenaria campestris* een synoniem is van *T. silvestris*, en *Tegenaria saeva* van *T. atrica*. Ze bevestigen verder het voorkomen van *Argyroneta aquatica* en van *Cybaeus angustiarium*, maar het is niet duidelijk of ze van deze laatste soort de geciteerde individuen hebben kunnen verifiëren. Anderzijds wordt om onbekende redenen *Tegenaria pagana urbana* niet in hun catalogus behandeld.

In 1982 vermelden Bosmans & Janssen (1982) enerzijds en Baert & Van Hercke (1982) anderzijds het voorkomen van respectievelijk *Pardosa bifasciata* in de Henegouwse kalkstreek en van *Centromerus leruthi* in de Gaumes.

In de catalogus van de Belgische cribellaten kunnen Ransy & Baert (1985) slechts de oude localiteiten citeren van *Amaurobius claustrarius*, en herhalen ze de localiteiten van Benoit (1966) van *Amaurobius erberi* en *Lathys stigmatisata*, zonder dat duidelijk is of het materiaal kon worden nagezien. Deze laatste soort werd ook nog door Schumacker (1978) vermeld, maar opnieuw is het niet duidelijk of de individuen werden geverifiëerd. Verder stelden ze vast dat Benoit's (1966) determinatie van *Dictyna major* twijfelachtig is, vermits het subadulte dieren betrof.

Baert *et al.* (1984) bevestigen na een vangst in de Kempen, het voorkomen in België van de Araneide *Cyclosa oculata*. Bosmans (1986) herontdekt verder *Tricca lutetiana* te Torgny.

In een nieuwe versie van de Catalogus van de Belgische spinnen schrappen Bosmans & Maelfait (1986) nog een aantal soorten van de hierboven vermelde lijst. *Zelotes longipes* blijkt namelijk een synoniem te zijn van *Z. serotinus*, *Lepthyphantes papalis* van *L. insignis* en *Lepthyphantes zebrinus sensu* Becker van *L. zimmermanni*.

Kekenbosch (1987a, b) bevestigt het voorkomen van *Cheiracanthium punctuorium* te Torgny en van *Europhrys erratica* te Ukkel.

In 1987 verschijnt de catalogus van de Belgische Salticidae, waarin Janssen & Baert nieuwe vangsten kunnen vermelden van *Heliophanes dubius*. Van *Leptorchestes berolinsis*, *Pseudicius encarpatus* en *Aelurillus festivus* herhalen ze echter slechts de oude localiteiten.

In een andere catalogus (Ransy & Baert 1987a) figureren andermaal drie soorten waarvan het voorkomen in België niet bevestigd kan worden, nl. *Uloborus walckenaerius*, *Oxyopes heterophthalmus* en *O. lineatus*. Dezelfde auteurs (1987b) citeren nieuwe vindplaatsen van *Gibbaranea bituberculata* en *Zygiella atrica*,

maar van *Singa nitidula* en *Zygiella stroemi* kennen ze slechts de gegevens van Becker.

In een laatst verschenen catalogus behandelen Alderweireldt & Maelfait (1990) de Lycosidae. Ze kunnen het voorkomen van *Trochosa robusta* bevestigen, maar anderzijds zijn er geen recente waarnemingen van *Alopecosa cursor* en *Arctosa cinerea.*

Van Helsdingen (1990) vermeldde recent *Segestria florentina* van het Belgische Kieldrecht. Tevoren was de soort slechts vermeld van twee ruïnes in Wallonië, maar daar trof hij ze niet meer aan. In Zeeuws-Vlaanderen bleek *S. florentina* niet zeldzaam te zijn.

Ook in in voorbereiding zijnde aflevering van de catalogus van de Belgische spinnen worden nog nieuwe localiteiten gemeld van *Xysticus robustus* en *Xysticus luctator* (Janssen, pers. med.).

Tenslotte toonde K. Van Keer op de laatste ARABEL-vergadering recent verzameld materiaal van *Dictyna major,* zodat ook het voorkomen van deze soort werd bevestigd.

Zelf kan ik nog het voorkomen in België van de volgende drie soorten bevestigen:

-*Nematogmus sanguinolentus* (WALCKENAER).

Becker (1896) vermeldt deze soort van Brabant (Notre Dame du Bois, Auderghem), Liège (Tilff, Modave, Spa, Comblain-au-Pont) en Namur (Dinant, Yvoir, Han-sur-Lesse). Later werd de soort niet meer waargenomen. Tijdens de ARABEL-excursie naar Tihange werd deze spin door ons verzameld: Namur: Tihange, Corphalie, 1 wijfje, 20.IX.1990. Ook H. Vanuytven verzamelde deze spin tijdens een eerdere ARABEL-excursie op dezelfde plaats: 1 wijfje, 2.VI.1990. In het K.B.I.N. vernamen we nog de volgende vindplaatsen: Liège: Aywaille, 13.V.1964; Sy, 10.VII.1958; Namur: Sy, 10.VII.1958.

-*Labulla thoracica* (WIDER).

Becker (1896) citeert deze soort van de provincies Brabant (Groenendaal, Bosvoorde, Terkamerenbos) en Luxemburg (Redu). Wij troffen ze eveneens in de provincie Luxemburg aan: Auby-sur- Semois, 1 wijfje, 1.I.1982. Verder werden ons nog de volgende localiteiten meegedeeld: Brabant: Zoniënwoud, Bosvoorde, 1 mannetje in bodemval, 23.XI-7.X.1987; Rood Klooster, 1 wijfje, 28.X.1987 (H. Segers); Hainaut: Virelles, 27.X.1965 (K.B.I.N.); Liège: Spa, 1 mannetje 1 wijfje, 27.XI.1986 (H. Vanuytven); Ferrières, zonder datum (K.B.I.N.); Namur: Ferage, 3.X.1966 (K.B.I.N.).

-*Frontinellina frutetorum* (C.L. KOCH)

R. Jocqué deelde ons mee dat hij deze soort aantrof in de Voerstreek, tijdens een ARABEL-exursie die ter plekke doorging: Limburg: St.-Maartens-Voeren, 1 wijfje, 2.VI.1984, Teuven, vallei van de Gulp, een mannetje, 2.VI.1984.

De vroegere lijst van 80 soorten waarvan het voorkomen in België bevestigd diende te worden, wordt aldus herleid tot een veel kortere van 31 soorten, namelijk:

Eresus niger, Amaurobius claustrarius, Amaurobius erberi, Lathys stigmatisata, Uloborus walckenaerius, Zodarion gallicum, Poecilochroa conspicua, Gnaphosa lucifuga, Heriaeus hirtus, Xysticus striatipes, Aelurillus festivus, Dendryphantes nidicolens, Leptorchestes berolinensis, Pseudicius encarpatus, Oxyopes heterophtalmus, Oxyopes lineatus, Alopecosa cursor, Arctosa cinerea, Tegenaria pagana urbana, Cybaeus angustiarum, Anelosimus pulchellus, Dipoena melanogaster, Steatoda triangulosa, Singa nitidula, Zygiella stroemi, Erigonoplus globipes, Micrargus laudatus, Pelecopsis elongata, Bathyphantes vittiger, Lepthyphantes simoni en *Lepthyphantes mughi.*

Ongetwijfeld zullen nog een groot deel van deze soorten in de toekomst herontdekt worden. Een aantal zijn echter waarschijnlijk onterecht van België geciteerd door verwarring met verwante soorten. Slechts na een nauwkeurige analyse van de arealen van deze soorten zal kunnen worden uitgemaakt of sommige ervan inderdaad van de Belgische lijst dienen geschrapt te worden.

Dankwoord

L. Baert, J. Kekenbosch, R. Jocqué, H. Segers en H. Vanuytven worden bedankt voor het meedelen van enkele vangsten.

Literatuur

Alderweireldt, M. & J.-P. Maelfait (1990). Catalogus van de spinnen van België. Deel VII. Lycosidae. Doc. Trav. Inst. r. Sci. nat. Belg. 61: 1-92.

Baert, L., Bosselaers, J. & M. Janssen (1984). Araignées nouvelles ou rares pour la faune belge. Bull. Annls Soc. r. belge Ent. 120: 318-321.

Baert, L. & J. Kekenbosch (1978). Quelques Linyphiidae peu connues de la faune de Belgique. Ardenne et Gaume 33: 106-110.

Baert, L. & L. Vanhercke (1982). A propos de quelques Araignées de la Gaume, nouvelles ou rares pour notre faune. Bull. Annls Soc. r. belge Ent. 118: 39-44.

Becker, L. (1886). Les Arachnides de Belgique. Troisième partie. Ann. Mus. r. Hist. nat. Belg. 12: 1-378.

Benoit, P.L.G. (1966). Citations d'Araignées rares ou nouvelles pour la faune de Belgique. Bull. Annls Soc. r. belge Ent. 103: 77-81.

Bosmans, R. (1978). Faunistique des Araignées de Belgique I. Bull. Annls Soc. r. belge Ent. 114: 38-49.

Bosmans, R. (1986). Enkele nieuwe of zeldzame spinnen voor de Belgische fauna. Bull. Annls Soc. r. belge Ent. 122: 30.

Bosmans, R. & M. Janssen (1979). Araignées rares ou nouvelles pour la faune belge. Bull. Annls. Soc. r. belge Ent. 115: 30.

Bosmans, R. & M. Janssen (1982). Araignées rares ou nouvelles pour la faune belge. Bull. Annls. Soc. r. belge Ent. 118: 282-286.

Bosmans, R. & J.-P. Maelfait (1986). Hernieuwde soortenlijst van de Belgische spinnen. Nwsbr. Belg. Arachnol. Ver. 3: 9-29.

De Blauwe, R. & L. Baert (1981). Catalogue des Araignées de Belgique. Première partie: famille des Agelenidae. Doc. Trav. Inst. r. Sci. nat. Belg. 53: 1-37.

Janssen, M. (1979). Spinnenfauna in en rond het Stamprooierbroek, Limburg, België. 43 pp, Genk.

Janssen, M. & L. Baert 1987. Catalogus van de Belgische spinnen. Deel 4. Salticidae. Doc. Trav. Inst. r. Sci. nat. Belg. 43: 1-32.

Jocqué, R. (1977). Contribution à la connaissance des Araignées de Belgique. IV. Biol. Jb. Dodonaea 45: 141-149.

Kekenbosch, J., Bosmans, R. & L. Baert (1977). Soortenlijst der Belgische spinnen. Doc. Trav. Inst. r. Sci. nat. Belg. 11: 1-29.

Kekenbosch, J., L. Baert, J.P. Maelfait & R. Bosmans (1978). Spinnen van Lagland. Bull. Annls Soc. r. belge Ent. 114: 174-175.

Kekenbosch, R. (1986a). Redécouverte en Belgique de Cheiranthium punctuorium (Villers). Nwsbr. Belg. Arachnol. Ver. 1: 21-22.

Kekenbosch, R. (1986b). Salticides intéressants pour la région bruxelloise. Nwsbr. Belg. Arachnol. Ver. 1: 21.

Ransy, M. & L. Baert (1985). Catalogue des Araignées de Belgique. Deuxième partie. Les Cribellates. Doc. Trav. Inst. r. Sci. nat. Belg. 22: 1-24.

Ransy, M. & L. Baert (1987a). Catalogue des Araignées de Belgique. Cinquième partie. Anyphaenidae, Argyronetidae, Atypidae, Dysderidae, Mimetidae, Nesticidae, Oonopidae, Oxyopidae, Pholcidae, Pisauridae, Scytodidae, Segestriidae, Eusparassidae, Zodariidae, Zoridae. Doc. Trav. Inst. r. Sci. nat. Belg. 46: 1-25.

Ransy, M. & L. Baert (1987b). Catalogue des Araignées de Belgique. Troisième partie: Les Araneidae. Doc. Trav. Inst. r. Sci. nat. Belg. 36: 1-41.

Schumacker, M. (1978). Araignées des prairies. Guide d'identification. Centre Paul Brien, Treignes. Les Cahiers du Viroin, 56 pp.

Van Helsdingen, P.J. (1990). The presence of Segestria florentina (Rossi) in the Netherlands. Bull. Soc. eur. Arachnol. N hors série 1: 353-357.

De spinnenfauna van een oude boomgaard en aanpalende heg te Sint-Maria-Lierde

Hendrik Segers(1) & Johan Heirman(2)

(1) Laboratorium voor Ecologie der Dieren, Zoögeografie en Natuurbehoud, Ledeganckstraat 35, 9000 Gent
(2) Instituut voor Natuurbehoud, Kiewitdreef 5, 3500 Hasselt

Samenvatting

Een vergelijking wordt gemaakt tussen de de spinnentaxocoenose van een oude boomgaard en een aanpalende heg. De in dit laatste microhabitat aangetroffen spinnenfauna vertoont overeenkomsten met die van bosbiotopen, waaruit blijkt dat dit als refugium voor bosbewonende spinnen kan fungeren. Sleutelwoorden: spinnen, heg, België.

Summary

A comparison is made between the spider taxocoenosis of an old orchard and adjacent hedge. It was found that the spider fauna of the hedge shows affinities to that forest habitats. Hedges are therefore shown to serve as refugia for forest inhabiting spiders. Key words: spiders, hedge, Belgium.

Inleiding

In de landschapsecologie wordt een groot belang gehecht aan kleine landschapselementen, waaronder perceelsscheidingen, houtwallen, wegbermen en dergelijke (Pollard *et al.*, 1975; Forman & Godron, 1986). Door De Keer & Maelfait (1987) en Maelfait *et al.* (1988) werd uitvoerig het belang van randzones voor de spinnenfauna van een intensief begraasde weide behandeld. Alderweireldt (1989a, 1989b) publiceerde resultaten van gelijkaardige studies over een akker en zijn rand. Uit deze studies blijkt duidelijk het belang van randzones voor de overwintering van spinne- en loopkeversoorten en voor de overleving van faunistisch interessante soorten in een cultuurlandschap (cf. Alderweireldt & Desender, 1989).

Van een ander type randzone, namelijk de houtkant of heg, zijn, voor wat spinnen betreft, geen gegevens voorhanden. Toen de mogelijkheid zich voordeed een, zij het beperkte, bemonstering in een dergelijk microhabitat uit te voeren, leek het ons interessant dit dan ook te doen. De resultaten van een dergelijk onderzoek worden hier voorgesteld.

Materiaal en Methode

Vanaf 31 augustus 1987 tot en met 25 september 1988 werden spinnen gevangen in een boomgaard en een aanpalende heg te Sint-Maria-Lierde (U.T.M. coördinaat ES 588311, hoogteligging 40-42.5 m.). De bemonstering gebeurde met telkens een glazen bodemval (diam. 10 cm., diepte 9.5 cm.).

De bemonsterde heg bestaat overwegend uit oude Eenstijlige meidoorns (stamdiameter ca. 10 cm) met verspreide overstaanders (Canadapopulier, Es, Zomereik). Deze in het landschap alleenstaande heg scheidt een intensief begraasde weide van een oude boomgaard. Deze laatste was tot kort voor de bemonstering sterk

	weide	boomgaard	heg
Tijmereprijs	r		
Vossestaart	r	r	
Rood zwenkgras	r	r	
Gewone hoornbloem	r	r	
Kruipende boterbloem	o	r	
Paardebloem	o	r	
Scherpe boterbloem	f	s	
Ruw beemdgras	d	a	
Witbol	r	la	
Kropaar	s	la	
Akkerdistel	s	o	
Grote brandnetel	s	la	o
Ridderzuring		lf	
Knopig helmkruid		r	
Kweek		la	o
Hondsdraf		lf	o
Speenkruid		f	lf
Kleefkruid		r	lf
Akkerkool		r	f
Robertskruid		r	f
Bosandoorn		r	o
Witte dovenetel		r	r
Zevenblad		s	la
Es (zaailing)			lf
Drienerfmuur			r

Tabel 1.- Tansley-opnamen van de vegetatie van besproken biotopen.

verruigd, slechts door recent beheer was een toename van de diversiteit van de kruidvegetatie merkbaar. Een Tansley- opname van de kruidlaag van de bemonsterde habitaten en van de aanpalende weide wordt weergegeven in Tabel 1.

Resultaten en Discussie

De totale vangstaantallen worden per soort en per bodemval weergegeven in Tabel 2. Soorten met een duidelijke preferentie voor een van de twee bemonsterde microhabitaten (totaal vangstaantal 10 en tenminste tweemaal zoveel individuen in de ene dan in de andere val) werden aangestipt.

In totaal werden 541 adulte spinnen gevangen, verdeeld over 46 soorten.

Aan slechts drie van deze 46 soorten kan een bijzonder faunistisch belang toegekend worden. Dit zijn *Pardosa proxima, Saloca diceros* en *Porrhomma microphthalmum*. Wat deze laatste soort aangaat, betrof het hier een opmerkelijk exemplaar met gereduceerde ogen, daar waar de meeste bij ons gevangen exemplaren goed ontwikkelde ogen hebben (cf. Segers, 1989). In alle gevallen werden slechts kleine aantallen waargenomen.

Uit de lijst in Tabel 2 blijkt dat slechts een klein aantal soorten preferentieel gevangen werd in de onder de heg opgestelde bodemval. Dit is zo voor *Diplostyla concolor, Centromerus sylvaticus* en *Coelotes terrestris*. Zeker de laatste twee soorten zijn typisch bosbewonend. De vangsten van *C. terrestris* zijn het meest opmerkelijk: naast een relatief groot aantal mannetjes werd nog een vrouwtje en verschillende juveniele dieren gevangen. Dit wijst erop dat een leefbare populatie van deze soort aanwezig is in het bemonsterde microhabitat, en dus dat het geïsoleerd stukje heg dat wij bemonsterden als refugium fungeert voor deze toch niet zo algemene en relatief grote spinnesoort.

Veel talrijker zijn de soorten die preferentieel in de oude boomgaard blijken voor te komen. Het betreft hier voornamelijk wolfspinnesoorten, waarvan we weten dat ze meestal in

	A	B
CLUBIONIDAE		
Clubiona phragmitis	1/1	
THOMISIDAE		
Oxyptila trux		2/0
LYCOSIDAE		
Alopecosa pulverulenta	1/1	
Arctosa leopardus	5/1	
Pardosa amentata(*)	32/22	7/2
Pardosa palustris	5/0	
Pardosa proxima	2/0	
Pardosa pullata(*)	8/7	
Pirata latitans(*)	8/6	
Trochosa ruricola	0/1	
Trochosa terricola(*)	10/4	2/0
AGELENIDAE		
Coelotes terrestris(*)	29/1 (+12 juv.)	
NESTICIDAE		
Nesticus cellulanus	1/0	
TETRAGNATHIDAE		
Pachygnatha clercki	0/1	1/1
Pachygnatha degeeri(*)	9/11	2/1
THERIDIIDAE		
Enoplognatha ovata		2/1
Robertus lividus		1/1
LINYPHIIDAE - ERIGONINAE		
Ceratinella scabrosa		0/1
Dicymbium nigrum	1/0	2/1
Dicymbium tibiale		5/1
Erigone atra	32/1	28/1
Erigone dentipalpis	3/0	1/0
Gongylidiellum vivum	2/0	

	A	B
Gongylidium rufipes		1/0
Leptorhoptrum robustum	1/0	1/0
Oedothorax apicatus	1/0	
Oedothorax fuscus(*)	19/20	6/14
Oedothorax retusus(*)	18/8	4/4
Pocadicnemis juncea	2/0	
Saloca diceros	1/0	
Tapinocyba insecta(*)	7/5	
Walckenaeria cucullata		2/1
Walckenaeria nudipalpis	2/0	
LINYPHIIDAE - LINYPHIINAE		
Bathyphantes gracilis	23/13	19/5
Bathyphantes parvulus		2/2
Centromerita bicolor	0/1	
Centromerus sylvaticus(*)	11/1	23/2
Diplostyla concolor(*)	2/3	9/3
Lepthyphantes ericaeus	1/2	
Lepthyphantes pallidus	4/2	1/0
Lepthyphantes tenuis	1/9	4/4
Linyphia clathrata	0/1	1/1
Meioneta saxatilis	2/0	1/0
Porrhomma micropthalmum		1/0
Saaristoa abnormis		1/0
Tallusia experta	1/0	

Tabel 2.- Aantal gevangen dieren (mannetjes/wijfjes) in boomgaard (A) en heg (B).

open habitattypes voorkomen. Verder zijn ook *Pachygnatha degeeri, Oedothorax fuscus* en *O. retusus* bekende weidebewonende soorten, dit in tegenstelling tot *Tapinocyba insecta*, die eigenlijk meer geciteerd wordt uit boshabitaten (Locket & Millidge 1952, Wiehle 1960). Een verklaring voor het onverwachte voorkomen van deze soort kunnen we niet geven.

Slechts van één soort, nl. *Erigone atra* werden relatief hoge vangstaantallen genoteerd in beide bemonsterde microhabitaten. Deze soort is dan ook één van de meest algemene Belgische spinnesoorten die in een brede waaier van ecosystemen kan gevonden worden.

Besluit

Uit de zeer beperkte gegevens welke ons ter beschikking staan kunnen we slechts onder voorbehoud enige conclusies over het belang van houtkanten en heggen als lineaire landschapselementen voor de verspreiding van spinnen trekken. Wel menen we het belang van dergelijke kleine structuurelementen als refugium voor spinnesoorten, welke normaal niet zouden voorkomen gezien het heersend habitatstype, te hebben aangetoond. Dit is in overeenstemming met de bevindingen van De Keer & Maelfait (1987) en Alderweireldt (1989) betreffende de spinnentaxocoenosis van weide-, resp. akkerranden.

Bibliografie

Alderweireldt, M. (1989a). An ecological analysis of the spider fauna (Araneae) occuring in maize fields, italian ryegrass fields and their edge zones, by means of different multivariate techniques. - Agr. ecosyst. environ. 27 (1-4) : 293-307.

Alderweireldt, M. (1989b). Seasonal migration and the importance of edge zones for the survival of Bathyphantes gracilis (Blackwall 1841) (Araneae : Liniphiidae) on high input crop field. Med. Fac. Landbouw, Rijksuniv. Gent. 54 (3a) : 835-844.

Alderweireldt, M. & K. Desender (1989). Faunistisch ecologisch onderzoek van akkerecosystemen: een korte evaluatie. Phegea 17 (4) : 161-164.

De Keer, R. & Maelfait, J. P. (1987). De rand van een intensief begraasd weiland: een refugium voor een rijke spinnenfauna. Nwsbr. Belg. Arachnol. Ver. 6 : 16-23.

Forman, R. T. T., & Godron, M. (1986). Landscape ecology. John Wiley & Sons, New York, 619pp.

Locket, G. H. & Millidge, A. F. (1953). British spiders. Vol. II., Ray Society, London. 449pp.

Maelfait, J.-P., Bruynbroeck, V., Vanuytven, H. & R. De Keer (1988). De eerste waarnemingen van Zelotes aeneus (Simon, 1878) in Belgie, het belang daarvan voor het natuurbehoud. Nwsbr. Belg. Arachnol. Ver. 8 : 53-55.

Pollard, E., Hooper, M.D. & N. W. Moore (1975). Hedges. Londen, Collins. 256 pp.

Segers, H. (1989). On the occurrence of hypogean spiders in forest habitats. Verh. Symp. "Invertebraten van Belgie": 199-202.

Wiehle, H. (1960). Spinnentiere oder Arachnoidea, XI : Micryphantidae-Zwergspinnen. In: Dahl, F. : Die Tierwelt Deutschlands. 47: 1-620.

Mededelingen - Communications

Pirata lust Pardosa rauw te Oostkamp

Honger doet eten moet het subadulte wijfje *Pirata piraticus* gedacht hebben toen ze op 13 oktober 1991 in het natuurreservaat "De Leiemeersen" (Oostkamp) een subadult mannetje *Pardosa amentata* te lijf ging. Hoewel beide spinnen even groot waren, kreeg de *Pardosa* geen schijn van kans. Na een schermutseling van luttele sekonden (even dacht ik aan een enthousiaste paring), lag de *Pardosa* te stuiptrekken in de kaken van het wijfje *Pirata*. De dodelijke beet werd toegebracht bovenin het kopborststuk en in deze houdgreep bleef het wijfje enkele sekonden zitten tot alle tegenstand in de kiem gesmoord was. Niet ongevoelig als we zijn voor enig spektakel, was ik ondertussen ook door de knieën gegaan om het schouwspel van zeer nabij te kunnen volgen. Het wijfje liet haar prooi los en na even de voorste poten met haar cheliceren te hebben beroerd werd het arme mannetje in stukken geknipt en opgepeuzeld. Sentiment is hier evenwel niet op zijn plaats want toen heb ik de maaltijd onderbroken en zowel het wijfje als de stoffelijke resten van het mannetje in een potje met alkohol gefixeerd. Op het laboratorium bleek achteraf dat we wel degelijk met *Pirata piraticus* te maken hadden en dat, voor zover we nog een autopsie konden doen, het mannetje vermoedelijk nog maar pas was verveld.

(Kris Decleer, Laboratorium voor Ekologie der dieren, Ledeganckstraat 35, 9000 Gent)

Errata bij de "Alfabetische lijst van de publicaties betreffende de spinnen van België" (Nwsbr. Belg. Arachnol. Ver. 6(1))

BECKER, L. (1882). Les Arachnides de Belgique (1ère partie). Ann. Mus. r. Hist. nat. Belg. X: 1-246.

BECKER, L. (1896). Les Arachnides de Belgique (2ième partie). Ann. Mus. r. Hist. nat. Belg. XII: 1-127.

BECKER, L. (1896). Les Arachnides de Belgique (3ième partie). Ann. Mus. r. Hist. nat. Belg. XII: 1-378.

BENOIT, P.L.G. (1967). Citations d'Araignées rares ou nouvelles pour la faune de Belgique. Bull. Ann. Soc. r. Ent. Belg. 103:77-81.

DENIS, J. (1943). Notes sur la faune des Hautes-Fagnes en Belgique. IX. Araneidea. Bull. Mus. r. Hist. nat. Belg. XIX (12): 1-28.

DENIS, J. (1952). Etudes biospéologiques. XXXV. Araignées récoltées en Roumanie par Robert LERUTH, avec un appendice sur quelques Araignées cavernicoles de Belgique. Bull. Inst. r. Sc. nat. Belg. XXVII (12): 1-50.

DENIS, J. (1958). Quelques Micro-Araignées de Belgique. Bull. Inst. r. Sc. nat. Belg. XXXIV (29): 1-14.

DENIS, J. (1959). Quelques Araignées de Belgique. Bull. Inst. r. Sc. nat. Belg. XXXV (28): 1-11.

DENIS, J. (1965). Notes sur les Erigonides XXXI. Acartauchenius justus (O.P. CAMBR.). Araignée nouvelle pour la faune de Belgique. Bull. Inst. r. Sc. nat. Belg. XLI (14): 1-5.

DENIS, J. (1966). Pseudomaro aenigmaticus n. gen., n. sp., Araignée nouvelle pour la faune de Belgique et un congénère probable de Sibérie. Bull. Inst. r. Sc. nat. Belg. 42 (9): 1-7.

JACQUEMART, S. & E. LELOUP (1956). Observations écologiques sur une pelouse xérothermique. Le Thiers Pirard (Comblain-au-Pont). Mém. Inst. r. Sc. nat. Belg. 134: 1-100.

JACQUEMART, S. & E. LELOUP (1958). Ecologie d'une prairie marécaguese. Chênée-Sauheid, Province de Liège. Mém. Inst. r. Sc. nat. Belg. 140: 1-69.

JACQUEMART, S. & E. LELOUP (1958). Ecologie d'une mare oligothrophe et des biotopes continus. Mém. Inst. r. Sc. nat. Belg. 144.

KEKENBOSCH, J. (1955). Notes sur les Araignées de la faune de Belgique. I. Oonopidae, Scytodidae. Inst. r. Sc. nat. Belg. XXXI (66): 1-12.

KEKENBOSCH, J. (1956). Notes sur les Araignées de la faune de Belgique. II. Clubionidae. Bull. Inst. r. Sc. nat. Belg. XXXII (46): 1-12.

KEKENBOSCH, J. (1958). Notes sur les Araignées de la faune de Belgique. III. Clubionidae. Bull. Inst. r. Sc. nat. Belg. XXXIV (26): 1-12.

KEKENBOSCH, J. (1958). Notes sur quelques Araignées de la Baraque-Fraiture. Bull. Inst. r. Sc. nat. Belg. XXIV (35): 1-8.

KEKENBOSCH, J. (1961). Notes sur les Araignées de la faune de Belgique. IV. Salticidae. Bull. Inst. r. Sc. nat. Belg. XXXVI (43): 1-29.

KEKENBOSCH, J. (1971). Notes sur les Araignées de la faune de Belgique. V. Thomisidae. Bull. Inst. r. Sc. nat. Belg. 47 (37): 1-27.

LELOUP, E. & S. JACQUEMART (1963). Ecologie d'une tourbière bombée (Haute-Ardenne, La Fange aux Mochettes). Mém. Inst. r. Sc. nat. Belg. 149: 1-159.

LELOUP, E. & B. KONIETZKO (1956). Recherches biologique sur les eaux saumâtres du Bas-Escaut. Mém. Inst. r. Sc. nat. Belg. 132: 1-100.

LELOUP, E., VAN MEEL, L. & S. JACQUEMART (1954). Recherches hydrobiologique sur trois mares d'eau douce des environs de Liège. Mém. Inst. r. Sc. nat. Belg. 131: 1-145.

LERUTH, R. (1935). Exploration biologique... XXVIIième contribution: Arachnida. Bull. Mus. r. Hist. nat. Belg. 11 (39): 1-34.

LERUTH, R., 1939. La Biologie du domaine souterrain et la faune cavernicole de la Belgique. Mém. Mus. r. Hist. nat. Belg. 87 : 1- 506.

(Herman Vanuytven, Vekestraat 1, 2000 Antwerpen 1)

Dictyna civica (LUCAS) ook in Antwerpen

Johan en Koen Van Keer vermeldden in 1987 (Nwsbr. Belg. Arachnol. Ver. 6: 7-8) twee vindplaatsen van deze spin, nl. Kapelle-op-den- Bos en Brussel. Tot dan toe waren er geen volwassen exemplaren in de collecties uit België aanwezig. Op 18 mei 1991 werd de soort in Antwerpen genoteerd. Ook hier werden de webjes gevonden op een stenen muur. Het betrof de zuidkant van een oud magazijn op de rand tussen het woongebied en de haven. De webjes bevonden zich vrij laag, op ongeveer een halve tot een meter hoogte en waren weinig opvallend omdat ze bedekt waren met stof en zand dat door het verkeer opgeworpen was. Er werden twee wijfjes, één mannetje en drie juvenielen ingezameld. De vondst staaft het vermoeden dat deze spin veel algemener is dan de weinige tot nu toe bekende vindplaatsen zouden doen vermoeden.

(Herman Vanuytven, Vekestraat 1, 2000 Antwerpen 1)

Nieuws uit de vereniging - Vie de la société

Verslag van de 31ste vergadering van ARABEL gehouden op zaterdag 4 mei 1991 te 14.30 in het K.B.I.N., Vautierstraat, Brussel. - Procès-verbal de 31ième réunion d'ARABEL tenue le samedi 4 mai 1991 à 14.30 dans les locaux de l'I.r.Sc.n.B., rue Vautier, Bruxelles.

Aanwezig - Présent: L. Beladjal, R. Bosmans, C. Colson, J.M. Couvreur, J. Hublé, J. Jacobs, M. Janssen, R. Jocqué, M. Ransy, H. Segers, J. Van Keer, K. Van Keer, H. Vanuytven, A. Verbruggen.

Verontschuldigd - Excusés: M. Alderweireldt, K. Decleer, R. De Keer.

Dagorde - Ordre du jour:

-Robert Bosmans: De studie van de Belgische spinnen sinds Léon, Louis, Jean en de anderen. - L'étude des araignées de Belgique depuis Léon, Louis, Jean et les autres.

-Linda Beladjal: Le genre *Harpactea* BRISTOWE en Algérie. - Het genus *Harpactea* BRISTOWE in Algerije.

-Rudy Jocqué: Suikerspin, niet alleen een kermisattractie. - "La barbe à papa" (traduction malheureuse), non seulement une attraction de kermesse.

-Herman Vanuytven is bijna klaar met een nieuwe lijst van de literatuur van de Belgische spinnen. Die zal gepubliceerd worden in de Nieuwsbrief. - Une nouvelle liste de la littérature sur les araignées de Belgique est presque prête. Elle sera publiée dans la feuille de contact.

-Johan en Koen Van Keer melden *Tegenaria saeva* als nieuw voor de Belgische fauna. Twee vrouwtjes werden gevangen te Humbeek op 4.10.88. - Deux femelles de *Tegenaria saeva* ont été capturées à Humbeek le 4.10.88. Il s'agit d'une espèce nouvelle pour la faune belge.

-Robert Bosmans stelt een nieuw arachnologisch tijdschrift voor: 'Arachnologische Mitteilungen' (Info: A. Hänggi, Naturhistorischen Museum, Basel, Zwitserland). - Une nouvelle revue arachnologique (suisse) est présentée par R. Bosmans.

-Rudy Jocqué bekent een poging tot het uitzetten van *Cyrtophora citricola* in zijn serre. De populatie overleefde echter de winter niet. Hij stelde echter vast dat *Linyphia*'s de lege webben voor lange tijd gebruikten. - R. Jocqué a essayé d'introduire *Cyrtophora citricola* dans sa serre. La population n'a pas survécu l'hiver. Les toiles vides ont été utilisées pour une période prolongée par des *Linyphia*'s.

Richtlijnen aan de auteurs

Manuscripten, bij voorkeur opgesteld in het Nederlands of het Frans, dienen opgestuurd aan: J.-P. Maelfait, Instituut voor Natuurbehoud, Kiewitdreef 3, 3500 Hasselt.

Volg zoveel mogelijk de vorm van de artikels verschenen in de Nieuwsbrief vanaf 1990.

Probeer zo mogelijk de tekst binnen te leveren op diskette of dan toch getijpt.

Recommendations aux auteurs

Les manuscrits, rédigés de préférence en français ou en néerlandais, sont à envoyer à: J.-P. Maelfait, Instituut voor Natuurbehoud, Kiewitdreef 3, 3500 Hasselt.

Pour la présentation du manuscrit: voir articles parus en 1990.

Introduire, si possible, le manuscrit sur disquette ou dactylographié.

Inhoud-Sommaire

322 VAN KEER, K. Dictyna major MENGE, 1869: terug van weggeweest 1

310 ALDERWEIRELDT,M.,DESENDER,K.,MAELFAIT,J.-P. & POLLET,M. Faunistische bijdrage tot de kennis van de araneofauna van enkele weinig onderzochte regio's in België. Deel 1. De Westhoek en het Zuidwestvlaamse heuvelland 2

311 ALDERWEIRELDT,M.,MAELFAIT,J.-P.,DESENDER,K. & POLLET,M. Faunistische bijdrage tot de kennis van de araneofauna van enkele weinig onderzochte regio's in België. Deel 2. Tielt, Waregem en het noorden van Henegouwen 6

315 BOSMANS,R. Enkele opmerkingen over vroeger van België geciteerde spinnen, waarvan het voorkomen in ons land twijfelachtig is of dient bevestigd te worden 9

321 SEGERS,H. & HEIRMAN,J.De spinnenfauna van een oude boomgaard en aanpalende heg te Sint-Maria-Lierde 13

Mededelingen - Communications 16

Nieuws uit de vereniging - Vie de la société 18

(ISSN 0774-7225)

(XII-1991)

(J.-P. Maelfait, Ed.)